

UCHWAŁA NR XXVI/208/13
RADY MIASTA RAWA MAZOWIECKA
z dnia 10 kwietnia 2013 roku

**w sprawie przyjęcia Programu Wspierania Rodziny dla Miasta Rawa Mazowiecka
na lata 2013 – 2015**

Na podstawie art. 18 ust. 2 pkt 15 ustawy z dnia 8 marca 1990r. o samorządzie gminnym (Dz. U. z 2001r. Nr 142, poz. 1591, Dz. U. z 2002 r. Nr 23, poz. 220, Nr 62, poz. 558, Nr 113, poz. 984, Nr 153, poz. 1271 i Nr 214, poz. 1806, z 2003 r. Nr 80, poz. 717 i Nr 162, poz. 1568, z 2004 r. Nr 102, poz. 1055 i Nr 116, poz. 1203; z 2005 r. Nr 172, poz. 1441, Nr 175, poz. 1457, z 2006 r. Nr 17, poz. 128 i Nr 181, poz. 1337; z 2007 r. Nr 48, poz. 327, Nr 138, poz. 974, Nr 173, poz. 1218, z 2008 r. Nr 180, poz.1111, Nr 223, poz. 1458, z 2009 r. Nr 52, poz. 420, Nr 157, poz. 1241, z 2010r. Nr 28, poz. 142 i poz. 146, Nr 40, poz. 230, Nr 106, poz. 675, z 2011r. Nr 21, poz. 113, Nr 117, poz. 679, Nr 134, poz. 777, Nr 149, poz. 887 i Nr 217, poz. 1281, z 2012r poz. 567 oraz z 2013r poz. 153) oraz art. 176 pkt 1, art. 179 ust. 2 ustawy z dnia 9 czerwca 2011r. o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej (Dz. U. z 2013r. poz. 135, poz 154) **Rada Miasta Rawa Mazowiecka uchwala co następuje:**

§ 1. Uchwala się Program Wspierania Rodziny dla Miasta Rawa Mazowiecka na lata 2013 – 2015 w brzmieniu stanowiącym załącznik do niniejszej uchwały.

§ 2. Wykonanie uchwały powierza się Burmistrzowi Miasta Rawa Mazowiecka.

§ 3. Uchwała wchodzi w życie z dniem podjęcia.

PRZEWODNICZĄCA
RADY MIASTA RAWA MAZOWIECKA

Grażyna Dębska
Grażyna Dębska

PROGRAM WSPIERANIA RODZINY DLA MIASTA RAWA MAZOWIECKA NA LATA 2013-2015

I. Wstęp

Na jednostki samorządu terytorialnego, odpowiedniego szczebla nałożony został obowiązek wspierania rodziny przeżywającej trudności w wypełnianiu funkcji opiekuńczo-wychowawczych oraz organizacji pieczy zastępczej. Obowiązek ten jednostki samorządu terytorialnego realizują w szczególności we współpracy ze środowiskiem lokalnym, sądami i ich organami pomocniczymi, Policją, instytucjami oświatowymi, podmiotami leczniczymi, a także kościołami i związkami wyznaniowymi oraz organizacjami społecznymi.

Program Wspierania Rodziny dla miasta Rawa Mazowiecka na lata 2013-2015 zwany dalej „Programem” jest konsekwencją art. 179 ust 2 Ustawy z dnia 9 czerwca 2011 roku o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej (Dz. U. z 2011r. Nr 149 poz 887 z późn. zm.) zwanej dalej „Ustawą”.

Program jest jednocześnie rozwinięciem Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych Miasta Rawa Mazowiecka na lata 2011 - 2016. Działania w ramach Programu wpisują się w Zadanie nr 1 Strategii tj. tworzenie spójnego systemu pomocy dziecku i rodzinie poprzez zapewnienie odpowiednich warunków wychowania, opieki oraz bezpieczeństwa oraz Zadanie nr 3 tj. wspieranie działań profilaktycznych i edukacyjnych skierowanych do osób i rodzin z grup szczególnego ryzyka.

II. Zadania administracji publicznej w zakresie wspierania rodziny i systemu pieczy zastępczej na poziomie gminy

Podział kompetencji w zakresie organizacji pomiędzy samorządami

GMINA	POWIAT	SAMORZĄD WOJEWÓDZKI
<ul style="list-style-type: none"> • profilaktyka • praca z rodziną	<ul style="list-style-type: none"> • rodziny zastępcze i rodzinne domy dziecka • placówki opiekuńczo-wychowawcze • usamodzielnienia	<ul style="list-style-type: none"> • ośrodek adopcyjny • regionalna placówka opiekuńczo-treapeutyczna • interwencyjny ośrodek preadopcyjny

Do zadań z zakresu wspierania rodziny na poziomie gminy należy: praca z rodziną i pomoc w opiece w wychowywaniu dziecka w oparciu o szeroko rozumiane działania profilaktyczne. Tym samym głównym celem jest wspieranie rodzin przeżywających trudności w opiekowaniu się i wychowywaniu dzieci, prowadzone za jej zgodą i aktywnym udziałem.

Na działania realizowane przez samorząd gminny, określone w Ustawie składają się:

- opracowanie i realizacja 3-letnich gminnych programów wspierania rodziny,
- tworzenie możliwości podnoszenia kwalifikacji przez asystentów rodziny,
- tworzenie oraz rozwój systemu opieki nad dzieckiem, w tym placówek wsparcia dziennego, oraz praca z rodziną przeżywającą trudności w wypełnianiu funkcji opiekuńczo-wychowawczych przez:

- a) zapewnienie rodzinie przeżywającej trudności wsparcia i pomocy asystenta rodziny oraz dostępu do specjalistycznego poradnictwa,
- b) organizowanie szkoleń i tworzenie warunków do działania rodzin wspierających,
- c) prowadzenie placówek wsparcia dziennego oraz zapewnienie w nich miejsc dla dzieci;
  - finansowanie kosztów szkoleń dla rodzin wspierających, podnoszenia kwalifikacji przez asystentów rodziny oraz kosztów związanych z udzielaniem pomocy, ponoszonych przez rodziny wspierające
  - współfinansowanie pobytu dziecka w rodzinie zastępczej, rodzinnym domu dziecka, placówce opiekuńczo-wychowawczej, regionalnej placówce opiekuńczo-terapeutycznej lub interwencyjnym ośrodku preadopcyjnym
  - sporządzanie sprawozdań rzeczowo-finansowych z zakresu wspierania rodziny oraz przekazywanie ich właściwemu wojewodzie, w wersji elektronicznej, z zastosowaniem systemu teleinformatycznego
  - prowadzenie monitoringu sytuacji dziecka z rodziny zagrożonej kryzysem lub przeżywającej trudności w wypełnianiu funkcji opiekuńczo-wychowawczej, zamieszkałego na terenie gminy
  - przekazywanie do biura informacji gospodarczej informacji o powstałych zaległościach z tytułu nieponoszenia przez rodziców opłaty za pobyt dziecka w pieczy zastępczej, za okres dłuższy niż 12 miesięcy.

III. Wspieranie rodziny w świetle ustawy z dnia 09 czerwca 2011 roku o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej.

Wspieranie rodziny jest prowadzone za jej zgodą i aktywnym udziałem, z uwzględnieniem zasobów własnych oraz źródeł wsparcia zewnętrznego.

Zgodnie z Ustawą, wspieranie rodziny przeżywającej trudności w wypełnianiu funkcji opiekuńczo-wychowawczych to zespół planowych działań mających na celu przywrócenie rodzinie zdolności do wypełniania tych funkcji.

Rodzinie przeżywającej trudności w wypełnianiu funkcji opiekuńczo-wychowawczych zapewnia się wsparcie polegające w szczególności na:

- analizie sytuacji rodziny i środowiska rodzinnego oraz przyczyn kryzysu w rodzinie;
- wzmocnieniu roli i funkcji rodziny;
- rozwijaniu umiejętności opiekuńczo-wychowawczych rodziny;
- podniesieniu świadomości w zakresie planowania oraz funkcjonowania rodziny;
- pomocy w integracji rodziny;
- przeciwdziałaniu marginalizacji i degradacji społecznej rodziny;
- dążeniu do reintegracji rodziny.

Praca z rodziną prowadzona jest w formie konsultacji i poradnictwa specjalistycznego, terapii i mediacji, usług dla rodzin z dziećmi (w tym usług opiekuńczych i specjalistycznych), pomocy prawnej a także organizowania grup wsparcia i grup samopomocowych.

Rodzina może otrzymać od gminy wsparcie poprzez działania instytucji i podmiotów działających na rzecz dziecka i rodziny, placówki wsparcia dziennego, rodziny wspierające.

W przypadku rodziny przeżywającej trudności w wypełnianiu funkcji opiekuńczo-wychowawczych, na podstawie analizy sytuacji rodziny przeprowadzonej przez pracownika socjalnego może wynikać konieczność przydzielenia asystenta rodziny przy czym obligatoryjny obowiązek przydzielenia asystenta wynika z wydanego przez sąd zobowiązania rodziny do pracy z asystentem.

Asystent rodziny to osoba która niezależnie od pracownika socjalnego zajmuje się wyłącznie pomocą i pracą z rodziną. Jego głównym zadaniem jest niedopuszczenie do oddzielenia dzieci od rodziny oraz podjęcie działań zmierzających do zażegnania kryzysu w rodzinie.

Uzupełniającą formą wspierania rodziny przeżywającej trudności w wypełnianiu funkcji opiekuńczo-wychowawczych może być objęcie rodziny pomocą przez rodzinę wspierającą. Rodzina wspierająca, przy współpracy asystenta, pomaga rodzinie w opiece i wychowaniu dziecka, prowadzeniu gospodarstwa domowego, kształtowaniu i wypełnianiu podstawowych ról społecznych przy czym zakres i formę pomocy akceptuje rodzina wspierana.

Pełnienie funkcji rodziny wspierającej może być powierzone osobom z bezpośredniego otoczenia dziecka.

Ustawa przewiduje trzy formy prowadzenia placówki wsparcia dziennego tj placówki opiekuńczej (w tym kół zainteresowań, świetlic, klubów i ognisk wychowawczych), specjalistycznej oraz pracy podwórkowej, realizowanej przez wychowawcę.

Placówka wsparcia dziennego prowadzona w formie opiekuńczej zapewnia dziecku opiekę i wychowanie, pomoc w nauce a także organizację czasu wolnego, zabawę i zajęcia sportowe oraz rozwój zainteresowań. Natomiast placówka wsparcia dziennego prowadzona w formie specjalistycznej w szczególności organizuje zajęcia socjoterapeutyczne, terapeutyczne, korekcyjne, kompensacyjne oraz logopedyczne. Realizuje indywidualny program korekcyjny, program psychokorekcyjny lub psychoprofilaktyczny, w szczególności terapię pedagogiczną, psychologiczną i socjoterapię.

Kolejnym zadaniem zobowiązane gminy do współfinansowania pobytu dziecka w pieczy zastępczej. Gmina właściwa ze względu na miejsce zamieszkania dziecka przed umieszczeniem go po raz pierwszy w pieczy zastępczej ponosi za dziecko wydatki w wysokości:

10% -w pierwszym roku pobytu dziecka w pieczy zastępczej

30% -w drugim roku pobytu dziecka w pieczy zastępczej

50% -w trzecim roku pobytu dziecka i następnych latach pobytu dziecka w pieczy zastępczej.

IV. Diagnoza społeczna

Środowisko rodzinne w przypadku dziecka jest szczególnie ważne. Niestety, nie zawsze rodzina naturalna jest w stanie otoczyć dziecko właściwą opieką.

Dotychczasowe analizy procesu umieszczania dzieci w placówkach opiekuńczo-wychowawczych wskazują, że przyczyny te są wspólne dla wszystkich dzieci umieszczanych w opiece zastępczej. Konieczność umieszczania dziecka poza rodziną wynika często z dysfunkcji lub patologii środowiska, w którym żyje dziecko.

Niemal wszystkie dzieci umieszczane w placówkach opiekuńczo –wychowawczych pochodzą z rodzin żyjących w ubóstwie. W związku z tym ubóstwo należy uznać za przyczynę współtowarzyszącą większości problemów rodziny, powodujących jej opuszczenie przez dziecko. Łańcuchowo zjawiska te wiążą się z takimi problemami jak: długotrwałe bezrobocie, szczególnie obojga rodziców, niewydolność w wypełnianiu funkcji opiekuńczo- wychowawczych i dezorganizacja życia rodzinnego, problem uzależnień rodziców. W pieczy zastępczej przebywają także dzieci rodziców, którzy ze względu na stan zdrowia (często jest to choroba psychiczna) nie mogą osobiście sprawować opieki nad dzieckiem. Sieroctwo zupełne jako przyczyna umieszczenia dziecka w pieczy zastępczej obecnie jest marginalna.

W latach 2009-2011 na terenie miasta Rawa Mazowiecka funkcjonowało od 21 do 16 rodzin zastępczych spokrewnionych i niespokrewnionych, w których przebywało od 25 do 23 dzieci.

Liczba rodzin zastępczych w mieście Rawa Mazowiecka na przestrzeni lat 2009-2011

Typ rodziny zastępczej	2009	2010	2011
Spokrewniona	14	11	9
Niespokrewniona	7	8	7
Razem:	21	19	16

Źródło: dane PCPR w Rawie Mazowieckiej

Liczba dzieci przebywających w rodzinach zastępczych w mieście Rawa Mazowiecka na przestrzeni lat 2009-2011

Typ rodziny zastępczej	2009	2010	2011
Spokrewniona	17	14	11
Niespokrewniona	8	10	12
Razem:	25	24	23

Źródło: dane PCPR w Rawie Mazowieckiej

W roku 2012 - według danych pochodzących z rejonów pracy socjalnej MOPS-pomocą społeczną objętych było 145 rodzin z co najmniej jednym dzieckiem do 18 roku życia (286 dzieci). W ogólnej liczbie 145 rodzin z dziećmi 107 rodzin (w których było 191 dzieci) stanowiły rodziny dotknięte bezradnością w sprawach opiekuńczo-wychowawczych.

Postanowieniem sądu rodzinnego w pieczy zastępczej w 2012r umieszczono 6 dzieci z terenu miasta Rawa Mazowiecka. Troje z nich przebywa w rodzinach zastępczych i troje w instytucjonalnej pieczy zastępczej tj placówce opiekuńczej.

V. Cele programu i wskaźniki ich osiągnięcia, zakładane rezultaty.

Celem programu jest wspieranie rodzin z terenu miasta Rawa Mazowiecka, przeżywających trudności w wypełnianiu funkcji opiekuńczo-wychowawczych.

Budowa efektywnego systemu opieki nad rodziną i dzieckiem powinna uwzględniać wczesną profilaktykę rodziny, rozumianą jako praca nie tylko z rodziną, ale i ze środowiskiem społecznym, zmierzającą do wzmocnienia odpowiedzialności za dziecko.

Profilaktyka rodzinna musi być rozumiana jako interdyscyplinarne działania i wsparcie ze strony służb i instytucji pracujących na rzecz dobra dziecka i rodziny w samorządzie.

Cele szczegółowe

I. Zapewnienie szczególnej ochrony dzieciom w rodzinach przeżywających trudności opiekuńczo-wychowawcze poprzez doskonalenie systemu działalności edukacyjnej i profilaktycznej na rzecz rodziny oraz wspieranie materialne rodzin z dziećmi, zagrożonych ubóstwem i bezradnością opiekuńczo-wychowawczą.

Zadania

1. Prowadzenie pracy z rodziną w formie konsultacji i poradnictwa specjalistycznego, terapii i mediacji, usług dla rodzin z dziećmi (w tym usług opiekuńczych i specjalistycznych), pomocy prawnej a także grup wsparcia czy grup samopomocowych.
2. Opracowywanie i wdrażanie, a także wspieranie lokalnych programów profilaktycznych ukierunkowanych w szczególności na problemy rodzin wychowujących dzieci w wieku 0 – 6 lat, rodzin przeżywających trudności związane ze stanem zdrowia dziecka (np. dzieci chore, niepełnosprawne, nadpobudliwe, z zaburzeniami zachowania), rodzin w sytuacjach kryzysowych wynikających z problemów rodziców (konflikty małżonków, uzależnienia, bezrobocie, ubóstwo).
3. Rozwijanie różnorodnych środowiskowych form dziennej opieki instytucjonalnej nad dziećmi w wieku szkolnym oraz instytucji wspierających rodziny w wychowaniu i kształceniu dzieci.
4. Zapewnienie środków na wsparcie materialne dla rodzin z dziećmi znajdujących się w trudnej sytuacji życiowej (świadczenia pomocy społecznej, system zasiłków i stypendiów szkolnych, zapewnienie posiłku).

II. Zapewnienie niezbędnych zasobów ludzkich, organizacyjnych i finansowych koniecznych w budowaniu i utrzymywaniu systemu wspierania rodziny.

Zadania

1. Zabezpieczanie w budżecie środków finansowych na obligatoryjne współfinansowanie pobytu dziecka umieszczonego po dniu 1 stycznia 2012 r. w rodzinie zastępczej, rodzinnym domu dziecka, placówce opiekuńczo-wychowawczej, regionalnej placówce opiekuńczo-terapeutycznej lub interwencyjnym ośrodku preadopcyjnym .
2. Uwzględnienie konieczności finansowania zatrudnienia i szkolenia asystenta rodziny w sytuacjach określonych ustawą o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej.
3. Uwzględnienie konieczności zwrotu kosztów dla rodzin wspierających związanych z udzielaniem pomocy rodzinie przeżywającej trudności w wypełnianiu funkcji opiekuńczo-wychowawczych w przypadku zawarcia umowy w trybie i na zasadach przewidzianych ustawą o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej.
4. Wspieranie działalności podmiotów i instytucji działających na rzecz dziecka i rodziny, a w szczególności placówek wsparcia dziennego.

Zadania	Realizatorzy / Partnerzy
<i>Cel szczegółowy I.</i>	
<i>Zapewnienie szczególnej ochrony dzieciom w rodzinach przeżywających trudności opiekuńczo-wychowawcze poprzez doskonalenie systemu działalności edukacyjnej i profilaktycznej na rzecz rodziny oraz wspieranie materialne rodzin z dziećmi, zagrożonych ubóstwem i bezradnością opiekuńczo-wychowawczą.</i>	
1. Prowadzenie pracy z rodziną w formie konsultacji i poradnictwa specjalistycznego, terapii i mediacji, usług dla rodzin z dziećmi (w tym usług opiekuńczych i specjalistycznych), pomocy prawnej a także grup wsparcia czy grup samopomocowych.	Przedszkola, Szkoły, MOPS, placówki służby zdrowia, organizacje pozarządowe,
2. Opracowywanie i wdrażanie, a także wspieranie lokalnych programów profilaktycznych ukierunkowanych w szczególności na problemy rodzin wychowujących dzieci w wieku 0 – 6 lat, rodzin przeżywających trudności związane ze stanem zdrowia dziecka (np. dzieci chore, niepełnosprawne, nadpobudliwe, z zaburzeniami zachowania), rodzin w sytuacjach kryzysowych wynikających z problemów rodziców (konflikty małżonków, uzależnienia, bezrobocie, ubóstwo).	Przedszkola, Szkoły, MOPS, Urząd Miasta, organizacje pozarządowe
3. Rozwijanie różnorodnych środowiskowych form dziennej opieki instytucjonalnej nad dziećmi w wieku szkolnym oraz instytucji wspierających rodziny w wychowaniu i kształceniu dzieci.	Szkoły, Urząd Miasta, organizacje pozarządowe
4. Zapewnienie środków na wsparcie materialne dla rodzin z dziećmi znajdujących się w trudnej sytuacji życiowej (świadczenia pomocy społecznej, system zasiłków i stypendiów szkolnych, zapewnienie posiłku).	MOPS, Urząd Miasta
<i>Cel szczegółowy II.</i>	
<i>Zapewnienie niezbędnych zasobów ludzkich, organizacyjnych i finansowych koniecznych w budowaniu i utrzymywaniu systemu wspierania rodziny.</i>	
1. Zabezpieczanie w budżecie środków finansowych na obligatoryjne współfinansowanie pobytu dziecka umieszczonego po dniu 1 stycznia 2012 r. w rodzinie zastępczej, rodzinnym domu dziecka, placówce opiekuńczo-wychowawczej, regionalnej placówce opiekuńczo-terapeutycznej lub interwencyjnym ośrodku preadopcyjnym .	MOPS, Urząd Miasta
2. Uwzględnienie konieczności finansowania zatrudnienia i szkolenia asystenta rodziny w sytuacjach określonych ustawą o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej.	MOPS, Urząd Miasta
3. Uwzględnienie konieczności zwrotu kosztów dla rodzin wspierających związanych z udzielaniem pomocy rodzinie przeżywającej trudności w wypełnianiu funkcji opiekuńczo-wychowawczych w przypadku zawarcia umowy w trybie i na zasadach przewidzianych ustawą o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej.	MOPS, Urząd Miasta
4. Wspieranie działalności podmiotów i instytucji działających na rzecz dziecka i rodziny, a w szczególności placówek wsparcia dziennego.	Urząd Miasta

Wskaźniki osiągnięcia:

- Liczba rodzin objętych poradnictwem
- Liczba inicjatyw na rzecz dziecka i rodziny wspieranych przez samorząd
- Liczba form dziennej opieki instytucjonalnej
- Liczba rodzin które skorzystały z pomocy materialnej
- Wartość współfinansowania pobytu dziecka w pieczy zastępczej

Zakłada się, iż realizacja Programu przyczyni się do wzmocnienia na terenie miasta Rawa Mazowiecka systemu wsparcia dla rodzin z dziećmi zagrożonych bezradnością opiekuńczo – wychowawczą oraz rodzin dysfunkcyjnych.

VI. Monitoring programu

Monitoring będzie polegał na zbieraniu danych dotyczących realizowanych działań w ramach tego Programu oraz ocenie aktualności Programu w kontekście potrzeb.

W przypadku konieczności zmiany postanowień Programu w związku ze zgłoszonymi potrzebami podejmowane będą działania aktualizujące. Dodatkowym narzędziem monitoringu będzie stała obserwacja i nadzorowanie realizacji działań wynikających z przyjętego Programu, w tym reagowanie na zmianę sytuacji i dostosowanie treści Programu do zmieniającej się sytuacji.

VII. Ewaluacja programu

Przedmiotem ewaluacji będzie ocena podejmowanych działań w oparciu o analizę założonych wskaźników, określająca stopień realizacji celów Programu.

VIII. Sposób kontroli realizacji programu

W terminie do dnia 31 marca każdego roku Burmistrz składa Radzie Miasta roczne sprawozdanie z realizacji zadań z zakresu wspierania rodziny oraz przedstawia potrzeby związane z realizacją zadań.

Sporządzanie sprawozdań rzeczowo– finansowych z zakresu wspierania rodziny oraz przekazywanie ich wojewodzie w wersji elektronicznej, z zastosowaniem systemu teleinformatycznego, o którym mowa w art. 187 ust. 3 ustawy o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej.

IX. Źródła finansowania programu

Źródła finansowania zadań określone będą w uchwale budżetowej miasta Rawa Mazowiecka. Ponadto, zgodnie z art. 197 ustawy o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej istnieje możliwość otrzymania dotacji celowych z budżetu państwa na dofinansowanie zadań własnych z zakresu realizacji zadań wspierania rodziny oraz systemu pieczy zastępczej do wysokości 50 % wydatków przeznaczonych na realizację zadania. W przypadku środków przychodzących z programów rządowych wysokość dotacji nie może przekroczyć 70 % wydatków. Wydatki poniesione na realizację zadań w danym roku będą podstawą do określenia rzeczywistych kosztów i zaplanowania budżetu na następne lata.

PRZEWODNICZĄCA
RADY MIASTA RAWA MAZOWIECKA

Grażyna Dębska
Grażyna Dębska